

گزارشی از بازار نامتعادل نان در تهران

نان گران شد

هنوز یارانه‌ها برداشته نشده، قوت لایموت مردم گران شد، چه برسد به زمانی که یارانه‌ها حذف شوند.

اظهار داشت: قطع سهمیه آرد یارانه‌ای این گونه نانوایی‌ها - که عموماً با آرد یارانه‌ای اقدام به تولید انواع شیرینی، پیراشکی و یا بیسکویت به جای نان می‌کردند - موجب افزایش ۳۵ درصدی نان فانتزی در کل کشور شده است.

افزایش قیمت نان سنتی

در حالی که مسؤلان بر عدم افزایش قیمت نان سنتی تاکید می‌کنند، اما شرایط بازار خلاف این را ثابت می‌کند، به طوری که قیمت‌های کنونی نان‌های سنتی از بخشنامه اتحادیه نانوایان جدید گران‌تر است.

بر این اساس، رییس اتحادیه نانوایان، قیمت نان بربری دولتی را ۱۲۰ تومان و بربری با نرخ آزاد را ۱۵۰ تومان اعلام کرده است، حال آن که اکثر نانوایان تهران، نان بربری را با قیمت دویست تومان تحویل مردم می‌دهند؛ ضمن آن که کنجد و خشخاش، همواره دلیلی برای گران‌فروشی نان با قیمت‌های بیشتر بوده است. در این دستورالعمل، قیمت نان سنگک دولتی ۱۵۰ تومانی و آزاد ۱۷۵ تومانی اعلام شده، اما ارزیابی بازار نشان می‌دهد که اغلب نانوایی‌های سنگک، این نوع نان را بیشتر از ۲۰۰ تومان عرضه می‌کنند. حتی نان‌های سنگک ۷۰۰ تا ۲ هزار تومانی هم در بازار وجود دارند! در همین حال، قیمت نان لواش دولتی برابر ۳۰ و آزاد ۳۵ تومان اعلام شده است.

به طور کلی در بخشنامه اتحادیه نانوایان، قیمت‌هایی برای نان‌های آزاد و دولتی اعلام شده است که مردم از مدت‌ها پیش تاکنون نان را به قیمتی بالاتر از نرخ جدید خریداری می‌کرده‌اند. این امر حتی در بخشنامه اتحادیه نیز مورد توجه قرار گرفته و آمده است و با دستورالعمل جدید افزایش قیمت نان سنتی، انتظار آشفته بازار و افزایش دلخواه قیمت نان بعید نیست.

عدم حذف یارانه آرد نان سنتی

همزمان با مطرح شدن چنین مسایلی در بازار نان‌های سنتی و فانتزی، مدیر عامل شرکت بازرگانی دولتی ایران اعلام کرد: قیمت آرد نان سنتی از هر کیلوگرم ۷۵ ریال تغییر نکرده و یارانه آن حذف نشده است. به گفته حمید علیخانی، تغییر قیمت نان سنتی تحت تأثیر سایر عواملی چون انرژی و اجاره‌بها به عهده استانداری است. اما کیارشی، معاون برنامه‌ریزی استانداری تهران با بیان این که از ابتدای مرداد ماه سال جاری، طرح کیفیت‌بخشی به نان مصرفی مردم در استان تهران، اجرا و همزمان نیز قیمت‌های جدید به نانوایی‌ها

شاید بتوان مسأله گران شدن نان را به عنوان اولین نشانه‌های آثار هدفمند کردن یارانه‌ها در بازار به شمار آورد. داستان گرانی نان از حذف کامل یارانه نان فانتزی آغاز شد. همزمانی این امر با بررسی لایحه هدفمند کردن یارانه‌ها در مجلس موجب شد تا برخی از تحلیل‌گران، این افزایش قیمت را از اولین نشانه‌های طرح هدفمند کردن یارانه‌ها محسوب کنند. البته گرانی دلایل دیگری نیز شامل رشد بی‌رویه نقدینگی، کسری‌های مستمر بودجه، "پولی نمودن" بدیهی‌های دولت توسط سیستم بانکداری دولتی و مشکلات ساختاری در کشورمان دارد.

ولی ماجرا از این قرار است که یارانه نان فانتزی در تهران پس از بحث‌های فراوان حذف شد و این محصول، افزایش ۳۵ درصدی را تجربه کرد. بر اساس نرخ‌های جدید تعیین شده در اتحادیه، پس از حذف یارانه آرد، قیمت نان باگت ۴۰۰ تومان، نان ساندویچی ۲۰۰ تومان، نان بربری فانتزی با توجه به وزن و ابعاد آن با دو قیمت ۴۰۰ و ۵۰۰ تومان در بازار عرضه می‌شود. پیش از این، قیمت نان باگت و نان بربری فانتزی ۲۰۰ تا ۲۵۰ تومان بوده است. گفتنی است مصرف نان فانتزی در کل کشور ۶ درصد (از کل نان مصرفی) و در تهران ۱۰ درصد اعلام شده است. در این شرایط، رییس اتحادیه نان حجیم و نیمه حجیم، با بیان این که آرد نان فانتزی از ردیف یارانه‌ها خارج شده است، می‌گوید: اشکالی که به حذف یارانه آرد نان فانتزی وارد است این است که همزمان با حذف یارانه آرد نان فانتزی، باید یارانه آرد نان سنتی هم حذف می‌شد.

همچنین جواد کرمی توضیح می‌دهد که اگر تنها یارانه آرد نان فانتزی حذف شود در ماه‌های اول اجرای این طرح، سهم ۷ درصدی نان فانتزی کاهش پیدا می‌کند و این امر باعث ریزش برخی تولیدکنندگان نان فانتزی می‌شود که تجربه حذف یارانه آرد نان فانتزی در شهرستان‌ها مؤید این موضوع است. وی در این رابطه می‌افزاید: هدفمند کردن یارانه آرد باعث ایجاد تحول در حوزه آرد و نان کشور می‌شود. به گفته وی: تجربه کشور آلمان که مهد نان صنعتی در دنیا است نشان داده که دولت باید به جای ایجاد واحدهای بزرگ تولید نان به سمت ایجاد واحدهای کوچک مکانیزه حرکت کند.

در همین راستا، وحید کیارشی، معاون برنامه‌ریزی استاندار تهران، با اشاره به این که از ابتدای آبان ماه آرد مصرفی واحدهای تولیدکننده نان فانتزی از هر کیلوگرم ۴۵ تومان به هر کیلوگرم ۴۱۰ تومان رسیده است می‌گوید: این امر، افزایش ۳۵ درصدی قیمت نان فانتزی را به دنبال داشته است. وی

ابلاغ شده است توضیح داد: به نظر می‌رسد طرح بحث گران شدن نان در تهران، پس از گذشت حدود ۴ ماه از زمان طرح کیفیت‌بخشی به نان، حتی بدون در نظر گرفتن تفاوت‌های میان نان‌ها و افزایش کیفیت آن، تنها به واسطه تحت‌الشعاع قرار دادن روند تصویب طرح تحول اقتصادی دولت در مجلس صورت می‌گیرد. بر این اساس گفته می‌شود در قبال افزایش ۸۰ درصدی کیفیت نان لواش ۵۰ درصد به قیمت آن افزوده شده است و وزن این نان از ۱۱۰ گرم به ۲۱۰ گرم افزایش یافته و تنها قیمت آن از ۲۰ تومان به ۳۰ تومان رسیده است.

در این شرایط، دبیر ستاد تعزیرات آرد و نان استان تهران می‌گوید: نان سنتی از سال ۸۲ علیرغم افزایش قیمت مواد اولیه و خدمات و گلايه بسیاری از نانوایان، هیچ‌گونه افزایش قیمتی را نداشته است و تنها آشفتنگی شدید در این بخش، موجب ایجاد قیمت‌های غیررسمی برای نانوایان شده بود. کیارشی با ذکر این نکته که قیمت نان سنگک نه تنها افزایش نیافته و حتی با کاهش مواجه بوده است، تصریح کرد: نان سنگک از ۴۵۰ تا ۵۰۰ گرم به ۸۰۰ گرم افزایش یافته است، ولی قیمت آن از ۲۰۰ تومان به ۱۷۵ تومان رسیده است. وی به این نکته نیز اشاره کرد که اتحادیه نانوایان از سه ماه گذشته بنرهایی را در نانوایی‌ها برای اعلام وزن و قیمت جدید نان نصب کرده‌اند.

بر این اساس، این نانوایی‌ها با آرد آزاد و غیر یارانه‌ای به متقاضیانی که مایلند نان را با کیفیت برتری دریافت کنند این محصول را به قیمت ۴۰۰ تومان و آزاد عرضه می‌کند. علاوه بر این، نان سنگک در نانوایی‌های آزادپز در شهر تهران ۵۰۰ تومان و در شهرستان‌های استان ۳۵۰ تومان و تافتون با حجم معلوم و اعلام شده با قیمت ۲۰۰ تومان به مردم عرضه می‌شود. اما مشکل اساسی تر آنجاست که در کنار مشکلاتی که عمده‌تاً دولت به وجود می‌آورد (مانند رشد نقدینگی و کسری بودجه)، خود مجبور می‌شود اقدام به "قیمت‌گذاری" کالاها بشود که هیچ‌گاه کارساز نخواهد بود. ■